

Meghívó az Ókortudományi Társaság rendezvényére

2023/12/13

Munkatársunk, Zsupán Edina, a HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport kutatója **2023. december 15-én** tart előadást *Plutarchos, Filelfo, Janus. Műfordítási stratégiák a humanizmus kezdetén* címmel. Szeretettel várják az érdeklődőket!

Szeretettel hívjuk az érdeklődőket az [Ókortudományi Társaság](#) [1]felolvasóülésére, amelyen munkatársunknak, Zsupán Edinának, a HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport kutatójának az előadása is hallható.

Időpont: **2023. december 15.**, péntek 17 óra

Helyszín: **ELTE BTK A épület, kari tanácsterem**
(1088 Budapest, Múzeum krt. 4/A, magasföldszint)

[Meghívó](#) [2]

ELŐADÁSOK:

Zsupán Edina (HUN-REN-OSZK Fragmenta et Codices Kutatócsoport) : ***Plutarchos, Filelfo, Janus. Műfordítási stratégiák a humanizmus kezdetén***

Az itáliai humanizmus első évtizedeiben a latin nyelv megújításának vágya alapvető változást hozott a fordítások esztétikájában. Az ekkor felmerülő kérdések – az eredetihez való közelség/távolság, a hűség mértéke és mibenléte, stiláris vonatkozások – jórészt ma is aktuálisak. A fordítások palettája igen színes, ám egy-egy alkotás árnyalataiban sokszor nehezen kategorizálható, a releváns elemzési szempontok eltérései miatt nehezen kutatható, s még nehezebben sorolható be általános tendenciákba. Támpontot jelenthetnek azok a fordítók, akik elméleti tudatossággal rendelkeztek.

Az előadás két jeles humanista, Francesco Filelfo és Janus Pannonius fordítói viselkedését kísérli meg elhelyezni a 15. századi palettán egyazon mű, Plutarchos *Regum et imperatorum apophthegmata* című gyűjteményének fordítása kapcsán, amelyet mindketten átültettek görögről latinra. S azt próbálja meg demonstrálni, hogy bár mindketten magas szintű irodalmi igényekkel közelítettek a feladathoz, bizonyos pontokon mégis mennyire eltérő elvek vezérelték őket. Ám ennek alapján téves volna hierarchikus rendet felállítani a két szöveg között, ugyanakkor a Janus által követett metódus abban az értelemben mégis figyelemre méltóbb, hogy egyfajta sajátos intertextualitást eredményezett a fordítás és az eredeti között, olyat, amely a Plutarchos-filológia kérdésfelvetései szempontjából is releváns lehet.

Földi András (ELTE ÁJK): *A klasszika filológia és a római jogon alapuló európai jogtudomány paradigmaváltásának párhuzamai*

Ritoók Zsigmond *Homéros Magyarországon* c. könyvében (2019) szemléltetően bemutatta, hogy a Homéros-kutatás története milyen paradigmaváltásokat tükröz. A fejlődés előbb a klasszikus ókorért rajongó humanista „paradigma” megkérdőjelezése, a klasszikus ókor leértékelése irányában haladt. A XVIII. század második felétől a historizmus, majd a XIX. század végétől a strukturalizmus vált meghatározóvá.

Nem meglepő módon a római jogi tradícióra épülő európai jogtudomány fejlődésében is hasonló paradigmaváltások figyelhetők meg. Az antik római jog hasznosságát már a XVI. században, a „klasszika filológusok” (pl. Guillaume Budé) által erősen inspirált jogi humanista iskola uralma idején, másrészt még Bacon fellépése előtt kétségbe vonta François Hotman *Antitribonianus* c. munkájában. A XVII. században a római jog helyett a *naturalis ratió*n alapuló természetjog (pl. Grotius), ill. az ún. *mos geometricus* (pl. Leibniz) vált vonzóvá.

A XVIII. század végétől a jogtudományban is a historizmus lett az uralkodó paradigma. A Savigny nevével fémjelzett történeti jogi iskola uralmának — amely az antik római jog alapulvételét prioritásnak tekintő német jogtudományt *uno ictu* a nemzetközi élvonalba repítette — a strukturalizmussal összehasonlítható új tendenciák vetettek véget. Az „antihistorikus” korszakváltás jele volt az 1900-ban Párizsban megrendezett első összehasonlító jogi világtudományi kongresszus, amelyen még az *ex asse* római jogásként indult Édouard Lambert is a történeti módszer meghaladása mellett állt ki.

2023/12/13 - 11:18

Source URL: <https://oszk.hu/en/node/6391>

Links:

[1] <https://okortudomany.hu/tarsasagunk/>

[2] https://oszk.hu/sites/default/files/Okortudomanyi-Tarsasag_meghivo_20231215.pdf

[3] <https://oszk.hu/en/category/foszotar-es-pozicionalo/hirek>